

Univerzita Karlova v Praze

ZÁZNAM O PRŮBĚHU OBHAJOBY

DIPLOMOVÉ PRÁCE

Název práce: *Reálie v učebnicích češtiny pro cizince*

Jazyk práce: český

Student: Marie Bukáčková

Fakulta: Pedagogická

Studijní program: Specializace v pedagogice – český jazyk – německý jazyk

Vedoucí / školitel: PhDr. Pavla Chejnová, Ph.D.

Oponent(i): doc. PhDr. Eva Hájková, CSc.

Předseda komise: PhDr. Ladislav Janovec, Ph.D.

Členové komise: PhDr. Ladislav Janovec, Ph.D.

PhDr. Radka Holanová, Ph.D.

Datum obhajoby: 12. června 2013

Průběh obhajoby:

Autorka představila svoji práci. Pohovořila o volbě tématu, o úpravách, které v práci provedla po první, neúspěšné obhajobě. Charakterizovala model G. Hofsteda.

Vedoucí práce

Autorka se věnuje reáliím ve vybraných učebnicích češtiny pro cizince. V teoretické části by bylo vhodné uvést vícero možných vymezení reálií od různých autorů. Diplomantka doplnila reálie z geografie, historie a politiky, literatury a umění. Oceňuji komparativní přístup, jednotlivé učebnice byly nejen detailně analyzovány, ale i zhodnoceny z hlediska obsahového i způsobu prezentace reálií – zda jsou prezentovány explicitně či implicitně, jak je s nimi pracováno.

Autorka vychází především z teorie G. Hofsteda, věnuje se vztahu k autoritě, míře individualismu ve společnosti, soutěživosti a kooperaci, toleranci nejistot. Z jejího pozorování vyplývá, že ve většině případů se Hofstedova zjištění shodují s tím, jak je české etnikum prezentováno v učebnicích.

Za největší přínos považuji, že se autorce podařilo odhalit genderové a etnické stereotypy a stereotypy týkající se věku (např. prototyp mladého úspěšného cizince, typicky mužská a ženská povolání, trávení volného času, málo starých osob a dětí v učebnicích). Odhalila tedy i manipulativní aspekty, kdy je studentům prezentován určitý typ životního stylu, jemuž by se měli přizpůsobit (odlišná je v tomto ohledu učebnice pro azylanty).

Autorce se rovněž podařilo formulovat závěry a vztáhnout celou problematiku k předpokládanému adresátovi. Podařilo se jí propojit teoretickou a praktickou část a usouvztažnit získané poznatky.

Oproti původní verzi došlo k úpravě nevhodných stylizací, práce je téměř bez pravopisných nedostatků. Práce je přehledně členěna, poznámkový aparát je funkční.

Oproti původní verzi došlo k velkému zlepšení, práce má vyšší formální úroveň, závěry jsou formulovány erudovaně, praktická část je propojena s teoretickou. Byly dopsány klíčové pasáže věnující se geografickým, uměleckým, historickým a politickým reáliím.

Připomínky vedoucího práce

Na s. 12 uvádíte vymezení reálií. Proč jste zvolila právě toto konkrétní vymezení reálií? Existují i další možné pohledy?
Jak je překládán termín reálie do cizích jazyků, např. angličtiny?
Nejsou v učebnici pro azylanty některé předpoklady (např. že student nebude znát technické vymoženosti) pro adresáty urážlivé?
Není naopak z prezentace cizinců ze Západu patrný obdivný postoj k nim?
Jmenujte několik příkladů stereotypního či nekorektního zobrazení příslušníka určitého věku, etnika, pohlaví. V které ze sledovaných učebnic se tyto stereotypy nejvíce vyskytovaly?

Reakce autorky

Autorka uvedla vymezení a typologii reálií podle J. Hasila, který zohledňuje lingvoreálie. Termín reálie je do jiných jazyků překládán jako Realien (nj) a Teaching cultures (aj). Diplomantka charakterizovala problematiku učebnic pro azylanty – velké technické vymoženosti, užitečnost informací, nicméně pro některé národy mohou být urážlivá témata rozvodů, těhotenství apod. Rovněž co se týče sociálního postavení učebnicových postav cizinců, panuje tu jistá stereotypnost – cizinec bývá prezentován např. jako manažer, nebývá to dělník. Objevují se genderové a kulturní stereotypy. Na dotaz předsedy komise připustila, že ovšem nemusí být na škodu a mohou cizince připravovat na setkávání se s českými problémy a zvyklostmi.

Oponent práce

Práce analyzuje tu součást reálií, která bývá často opomíjena, a to otázky kulturní dimenze a interkulturní komunikace. Přesto by obsáhlejší komentář tradičně vymezených součástí reálií, resp. srovnání různých názorů a teorií na vnitřní klasifikaci reálií bylo na místě. Též postrádám komentář k zvoleným metodám práce, chybí i stanovení předpokladů pro analýzu textů v praktické části práce.

Dotazy a připomínky oponenta práce

Vysvětlete význam široce komentované kulturní dimenze a interkulturní komunikace ve své práci pro vytváření sociokulturní kompetence ve srovnání s klasicky vymezenými reáliemi z oblasti zeměpisu a dějepisu.
Obšírněji zdůvodněte výběr analyzovaných učebnic.

Reakce autorky

Autorka upozornila na zastoupení historických a geografických reálií v učebnicích, na příkladu ukázala, jak se mohou historické události podílet na vytváření národních předsudků. Co se týče výběru učebnic, analyzovala díla vydaná za posledních deset let.

Diskuse

V diskusi se tematizovala znovu problematika stereotypů.

Reakce autorky

Autorka uvedla příklady, kdy se se stereotypy mohou cizinci i identifikovat.

Výsledek obhajoby: velmi dobře

PhDr. Ladislav Janovec, Ph.D.

[jméno předsedy]